

ДО ПИТАННЯ ПРО МОДЕЛЬ СПЕЦІАЛІСТА-ПСИХОЛОГА

Модель спеціаліста-психолога необхідна для розробки стратегії професійної підготовки. Вона складається з тих вимог і характеристик, що необхідні спеціалісту психологу. Професійна підготовка психологів в ДІЮ ТИР відштовхується від такого розуміння моделі спеціаліста психолога, як фахівця, підготовленого для роботи на підприємствах, в організаціях, навчальних і професійно-освітніх закладах в підрозділах системи психологічної служби на посадах спеціалістів.

Аналіз сучасної системи підготовки психологів і місць їх праці привів до формулювання такого комплексу умінь і професійно-важливих якостей.

Спеціаліст-психолог повинен мати:

- уміння бачити проблеми, що підлягають професійному опрацюванню на базі науково-категоріальної структури пізнання;

- уміння професійно-грамотно, чітко і ясно виділяти мету, зміст своєї діяльності» межі професійної компетенції;

- уміння приймати самостійні рішення, контролювати процес розв'язання професійних задач і приймати відповідальність за правильність психологічного діагнозу, адекватність використаних діагностичних і корекційних методів, обґрунтованість рекомендацій, а також додержання етико-де онтологічних норм;

- уміння побудови оптимальної взаємодії з різними групами, що входять до складу підприємства чи освітньої установи, володіння технікою, навичками і тактикою практичного впливу на поведінку людей;

- уміння побудувати стратегій і провести самостійне дослідження, здійснити творчий і критичний підхід до вибору відповідних експериментальних, психодіагностичних методик з урахуванням їх психометричних якостей;

- навички володіння заходами професійної самореабілітації з метою відновлення внутрішнього балансу і цілісності особистості психолога після проведення психокорекційної роботи;

- вільно володіти письмовою та усною літературною українською мовою, мати грамотне та розвинене мовлення, здатність професійно користуватися хоча б однією з іноземних мов.

Відповідно до змісту роботи практичного психолога у рамках психологічної служби освітніх установ, спеціаліст-психолог повинен:

1) В рамках психопрофілактичної роботи - сформувати у педагогів, обслуговуючого персоналу і дітей потребу в психологічних знаннях, бажання використовувати їх в роботі в дитині. та в інтересах особистого розвитку, складати умови для повноцінного психічного розвитку дитини на кожному віковому етапі, своєчасно запобігати порушенням і відхиленням розвитку особистості та інтелекту; для цього вміти:

- проводити роботу а адаптації дитини до дошкільного навчального закладу;
- досліджувати рівень розвитку дітей на предмет їх готовності до шкільного навчання, розробляти індивідуальну програму адаптації і розвитку дитини;
- вести роботу по запобіганню психологічного перевантаження і невротичних зривів на всіх етапах **навчання**;
- вести роботу по створенню сприятливого клімату в дитячому закладі;
- сприяти розвитку комунікативних навичок у педагогів;

2) В рамках психодіагностичної роботи з однією дитиною чи групою - забезпечувати поглиблене психолого-педагогічне вивчення дитини протягом всього періоду дошкільного і шкільного дитинства, виявляти індивідуальні особливості, визначати причини відхилень; для цього:

- вміти провести психологічне обстеження дитини різного віку для з'ясування ходу її розвитку і відповідності віковим нормативам;
- вивчати особливості дітей з метою забезпечення індивідуального підходу в процесі виховної роботи, надавати допомоги в професійному і особистому самовизначенні;
- проводити діагностику спілкування дітей з дорослими та однолітками і виявляти психологічні причини порушення спілкування;
- вміти разом зі спеціалістами відповідного профілю проводити диференційовану діагностику і експертизу відхилень поведінки, що мають різну природу.

3) В рамках розвиваючої і психокорекційної роботи - активно впливати на процес формування особистості та індивідуальності дитини, розвиток її здібностей, особистих якостей, подолання відхилень в розвитку, навчанні та поведінці; для чого вміти:

- розробляти і здійснювати корекційні програми, що спрямовані на розвиток окремих якостей, або особистості в цілому

- складати комплексну психолого-педагогічну програму, розрізняти психологічну та педагогічну частини корекції, забезпечувати методичну, організаційну і психологічну допомогу у педагогам у здійсненні педагогічної частини програми.

Спеціаліст-психолог **має відповідати професійно значущим вимогам** до його особистості, **а саме:**

- гуманне, уважне, зацікавлене ставлення до людей та бажання допомагати їм;
- високий інтелект, варіативність і дивергентність мислення, розвинені аналітичні та мнемічні здібності, висока інтелектуальна активність і здатність до внутрішньої концентрації, самоконтролю та рефлексії;
- розвинений соціальний інтелект, адекватна самооцінка в соціальній сфері, відсутність примітивних особистісних вахистів, стереотипів і комплексів, виражена мотивація самовдосконалення комунікативних умінь і навичок, рухомість особистісних установок;
- соціальна сензитивність, емпатія, фасилітативність - здатність створювати щирі, довірливі, добровільні відносини, інтегративно чутливість до об'єкту, процесу і результату впливу на людей, розвинута інтуїція по відношенню до оточуючих, вміння відчувати душевний стан, співчувати іншим і прогнозувати міжособистісні події;
- емоційність - широкий діапазон переживань і невербальних засобів експресивної поведінки, емоційна стабільність і контрольованість, толерантність, аутентичність;
- рішучість, впевненість в своїх силах, здатність приймати рішення і відповідати за них, активність, енергійність, прагнення володіти собою і керувати ситуацією, творча ініціатива, соціальна сміливість;
- комунікативна компетентність і комунікабельність - потреба бути **вирваним**. Ініціативним та **невимушеним внаочатися ширю душі**, моральною стійкістю, та стратегічністю в **спілкуванні**.

Принципове вивчення для особистісної і професійної ідентифікації має розвиток рефлексивних здібностей психолога, здатності його до групової рефлексії, Ці якості необхідно акцентувати в процесі професійної підготовки.